C/2025/3977

2025.8.20.

A TANÁCS AJÁNLÁSA

(2025. július 8.)

Csehország gazdaság-, szociál-, foglalkoztatás-, strukturális és költségvetési politikájáról

(C/2025/3977)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a gazdaságpolitikák hatékony összehangolásáról és a többoldalú költségvetési felügyeletről, valamint az 1466/97/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2024. április 29-i (EU) 2024/1263 európai parlamenti és tanácsi rendeletre ([1]) és különösen annak 3. cikke (3) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

Általános szempontok

(1) A 2024. április 30-án hatályba lépett (EU) 2024/1263 rendelet rögzíti, hogy a gazdasági kormányzási keret célkitűzése a rendezett és fenntartható államháztartás, a fenntartható és inkluzív növekedés, valamint a reziliencia reformok és beruházások révén történő előmozdítása, továbbá a túlzott költségvetési hiányok kialakulásának megelőzése. A rendelet értelmében a Tanács és a Bizottság az Európai Unió működéséről szóló szerződésben meghatározott célkitűzésekkel és követelményekkel összhangban többoldalú felügyeletet végez az európai szemeszter keretében. Az európai szemeszter mindenekelőtt az országspecifikus ajánlások megfogalmazását és végrehajtásának felügyeletét foglalja magában. A rendelet továbbá előmozdítja a költségvetési politikával kapcsolatos nemzeti felelősségvállalást, fokozott hangsúlyt helyez a középtávra, emellett hatékonyabb és következetesebb végrehajtást irányoz elő. Minden tagállamnak be kell nyújtania a Tanács és a Bizottság számára egy nemzeti középtávú költségvetési-strukturális tervet, amely a nemzeti jogalkotási ciklus hosszától függően egy négy- vagy ötéves időszak költségvetési, reform- és beruházási kötelezettségvállalásait tartalmazza. Az e tervekben foglalt nettó kiadási ([2]) pályának meg kell felelnie a rendelet követelményeinek, többek között arra vonatkozóan, hogy az államadósságot a kiigazítási időszak végére megalapozottan csökkenő pályára kell állítani, vagy ilyen pályán kell tartani, vagy annak a bruttó hazai termék (GDP) 60 %-a alatti prudens szinten kell maradnia, továbbá az államháztartási hiányt középtávon a Szerződés által a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaérték alá kell csökkenteni, illetve az alatt kell tartani. Amennyiben egy tagállam elkötelezi magát a rendeletben meghatározott kritériumoknak megfelelő releváns reformok és beruházások mellett, a kiigazítási időszak legfeljebb három évvel meghosszabbítható.

([1]) HL L, 2024/1263, 2024.4.30., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

([2]) Az (EU) 2024/1263 rendelet 2. cikkének 2. pontjában meghatározott „nettó kiadás”: i. a kamatkiadások, ii. a diszkrecionális bevételi intézkedések, iii. az uniós alapokból származó bevételek által teljes mértékben fedezett, uniós programokkal kapcsolatos kiadások, iv. az Unió által finanszírozott programok társfinanszírozásával kapcsolatos nemzeti kiadások, v. a munkanélküli ellátásokra fordított kiadások ciklikus elemei, valamint vi. az egyszeri és egyéb átmeneti intézkedések nélkül számított kormányzati kiadás.

(2) Az (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet ([3]), amely létrehozta a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt (a továbbiakban: RRF), 2021. február 19-én hatályba lépett. Az RRF reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást a tagállamoknak, az Unió által finanszírozott fiskális impulzust biztosítva. A gazdaságpolitikai koordináció európai szemeszterének prioritásaival összhangban az RRF elősegíti a gazdasági és társadalmi helyreállítást, egyúttal fenntartható reformokat és beruházásokat mozdít elő, mindenekelőtt a zöld és a digitális átállás ösztönzése, valamint a tagállamok gazdaságának reziliensebbé tétele terén. Közép- és hosszú távon szintén segít megerősíteni az államháztartás helyzetét, valamint fellendíteni a növekedést és a munkahelyteremtést, javítani az Unión belüli területi kohéziót, és támogatni a szociális jogok európai pillérének további végrehajtását.

(3) A 2023. február 27-én elfogadott (EU) 2023/435 európai parlamenti és tanácsi rendelet ([4]) (a továbbiakban: REPowerEU-rendelet) célja fokozatosan megszüntetni az Unió függőségét az orosz fosszilistüzelőanyag-behozataltól. Ez segít megteremteni az energiabiztonságot és diverzifikálni az Unió energiaellátását, ugyanakkor hozzájárul a megújuló energiaforrások elterjedéséhez, valamint az energiatárolási kapacitások és az energiahatékonyság növeléséhez. Csehország új REPowerEU-fejezettel egészítette ki a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét olyan kulcsfontosságú reformok és beruházások finanszírozása érdekében, amelyek segíteni fogják a REPowerEU célkitűzéseinek elérését.

(4) Csehország 2021. június 1-jén az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az említett rendelet 19. cikkének megfelelően a Bizottság – az V. mellékletben foglalt értékelési iránymutatásokkal összhangban – értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. szeptember 8-án elfogadta a Csehország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ([5]), amelyet 2023. október 16-án módosított a 18. cikk (2) bekezdése alapján a vissza nem térítendő pénzügyi támogatásra vonatkozó maximális pénzügyi hozzájárulás aktualizálása, valamint a REPowerEU-fejezet beillesztése céljából ([6]). A részletek folyósításának feltétele, hogy a Bizottság – a 24. cikk (5) bekezdésével összhangban – határozatot fogadjon el, amely megállapítja, hogy Csehország kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban meghatározott releváns mérföldköveket és célokat. A teljesítés akkor tekinthető kielégítőnek, ha az egyes reformok vagy beruházások korábbi mérföldköveinek és céljainak elérése terén nem történt visszalépés.

(5) A Tanács 2025. január 21-én a Bizottság ajánlása alapján ajánlást fogadott el, amelyben jóváhagyta Csehország nemzeti középtávú költségvetési-strukturális tervét ([7]). Az (EU) 2024/1263 rendelet 11. cikkével és 36. cikke (1) bekezdésének a) pontjával összhangban benyújtott terv a 2025–2028-as időszakra vonatkozik, és négy évre elosztott költségvetési kiigazítást mutat be.

(6) A Bizottság 2024. november 26-án az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült 2025. évi jelentést, amelyben Csehországot nem sorolta azon tagállamok közé, amelyek vonatkozásában részletes felülvizsgálatra van szükség. A Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a 2025. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is, amely elemzi a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását. A Tanács 2025. május 13-án elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást ([8]), 2025. március 10-én pedig az együttes foglalkoztatási jelentést.

(7) A Bizottság 2025. január 29-én közzétette a versenyképességi iránytűt, azaz az EU globális versenyképességének fellendítését célzó, a következő öt évre szóló stratégiai keretet. A versenyképességi iránytű meghatározza a fenntartható gazdasági növekedés három transzformatív tényezőjét: i. innováció; ii. dekarbonizáció és versenyképesség; és iii. biztonság. Az innovációs szakadék megszüntetése érdekében az EU az ipari innováció ösztönzésére, az induló innovatív vállalkozások növekedésének támogatására – például az induló és növekvő innovatív vállalkozásokra vonatkozó uniós stratégiához hasonló kezdeményezések révén –, valamint a mesterséges intelligenciához és a kvantumszámításhoz hasonló fejlett technológiák alkalmazásának előmozdítására törekszik. A zöldebb gazdaság érdekében a Bizottság felvázolta a megfizethető energiára vonatkozó átfogó cselekvési tervet és a tisztaipar-megállapodást, amelyek biztosítják, hogy a tiszta energiára való átállás költséghatékony és a verseny-

([3]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([4]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az (EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

([5]) A Tanács végrehajtási határozata (2021. szeptember 8.) Csehország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról (ST 11047/21 INIT; ST 11047/21 ADD 1).

([6]) A Tanács végrehajtási határozata (2023. október 16.) a Csehország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló, 2021. szeptember 8-i végrehajtási határozat módosításáról (ST 13383/23; ST 13383/23 ADD 1).

([7]) A Tanács ajánlása (2025. január 21.) Csehország nemzeti középtávú költségvetési-strukturális tervének jóváhagyásáról (HL C, C/2025/666, 2025.2.10., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/666/oj).

([8]) A Tanács ajánlása (2025. május 13.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C, C/2025/2782, 2025.5.22., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

képességet elősegítő maradjon, különösen az energiaigényes ágazatokban, és ösztönözze a növekedést. A túlzott függőségek csökkentése és a biztonság növelése érdekében az Unió eltökélt szándéka, hogy megerősítse a globális kereskedelmi partnerségeket, diverzifikálja az ellátási láncokat, és biztosítsa a kritikus fontosságú nyersanyagokhoz és a tiszta energiaforrásokhoz való hozzáférést. E prioritások megvalósítását olyan horizontális támogató eszközök segítik, mint például a szabályozás egyszerűsítése, az egységes piac elmélyítése, a versenyképesség finanszírozása, a megtakarítási és beruházási unió, a készségek és a minőségi munkahelyek előmozdítása, valamint az uniós szakpolitikák jobb összehangolása. A versenyképességi iránytű igazodik az európai szemeszterhez, biztosítva, hogy a tagállamok gazdaságpolitikája összhangban álljon a Bizottság stratégiai céljaival, így egységes megközelítésbe helyezve a gazdasági kormányzást, amely Unió-szerte előmozdítja a fenntartható növekedést, az innovációt és a rezilienciát.

(8) 2025-ben a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere továbbra is az RRF végrehajtásával párhuzamosan valósul meg. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes körű végrehajtása továbbra is elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek segítenek hatékonyan kezelni az elmúlt években kiadott releváns országspecifikus ajánlásokban azonosított kihívások összességét vagy jelentős részét. Ezek az országspecifikus ajánlások ugyanúgy relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 21. cikkével összhangban módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek értékelésének tekintetében is.

(9) A 2019–2024-es országspecifikus ajánlásokban azonosított releváns kihívásokat is figyelembe véve a 2025. évi országspecifikus ajánlások azokkal a legfontosabb gazdaságpolitikai kihívásokkal foglalkoznak, amelyeket a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekben foglalt intézkedések nem kezelnek kielégítően.

(10) A Bizottság 2025. június 4-én közzétette a Csehországra vonatkozó 2025. évi országjelentést. Ebben értékelte a releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén Csehország által elért eredményeket, és számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Csehország általi végrehajtását. Ezen elemzés alapján a Bizottság az országjelentésben azonosította a Csehország előtt álló legsürgetőbb kihívásokat. Emellett a jelentésben a Bizottság értékelte, hogy Csehország milyen eredményeket ért el a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, a foglalkoztatásra, a készségekre, valamint a szegénység és a társadalmi kirekesztődés csökkentésére vonatkozó, 2030-ra teljesítendő kiemelt uniós célok elérése, továbbá az Egyesült Nemzetek Szervezete fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén.

Az elért eredményekről szóló éves jelentés értékelése

(11) A Tanács 2025. január 21-én Csehország esetében a nettó kiadások maximális növekedési rátáira vonatkozóan a következő ajánlást tette: 2025-ben 4,5 %, 2026-ban 2,5 %, 2027-ben 2,6 %, 2028-ban pedig 2,9 %, ami a 2023-as referenciaévhez viszonyítva a következő kumulatív maximális növekedési rátáknak felel meg: 2025-ben 10,1 %, 2026-ban 12,9 %, 2027-ben 15,8 %, 2028-ban pedig 19,2 %. Csehország 2025. április 30-án benyújtotta az elért eredményekről szóló éves jelentését ([9]), amelyben beszámolt a nettó kiadások ajánlott maximális növekedési rátáinak betartásáról, valamint az európai szemeszter keretében tett országspecifikus ajánlásokban azonosított fő kihívások kezelését célzó reformok és beruházások végrehajtásáról. Csehországnak az elért eredményekről szóló éves jelentésébe a helyreállítási és rezilienciaépítési terv megvalósítása terén tett előrehaladásról – az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban – készített féléves jelentések is beépültek.

(12) Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborúja és annak következményei egzisztenciális kihívást jelentenek az Európai Unió számára. A védelmi kiadások gyors és jelentős növelésére irányuló uniós erőfeszítések támogatása érdekében a Bizottság a Stabilitási és Növekedési Paktum nemzeti mentesítési rendelkezésének összehangolt aktiválását ajánlotta, és ezt a javaslatot az Európai Tanács a 2025. március 6-i ülésén üdvözölte. Csehország 2025. május 22-i kérése nyomán a Tanács a Bizottság ajánlása alapján 2025. július 8-án ajánlást fogadott el, amelyben engedélyezte Csehország számára, hogy eltérjen a nettó kiadások ajánlott maximális növekedési rátáitól, és túllépje azokat ([10]).

(13) Az Eurostat által hitelesített adatok ([11]) alapján Csehország GDP-arányos államháztartási hiánya a 2023. évi 3,8 %-ról 2024-ben 2,2 %-ra csökkent, míg a GDP-arányos államadósság a 2023. év végi 42,5 %-ról 2024 végére 43,6 %-ra nőtt. A Bizottság számításai szerint ezek a fejlemények 2024 vonatkozásában a nettó kiadások 0,0 %-os növekedésének felelnek meg. Az elért eredményekről szóló éves jelentésben Csehország a nettó kiadások 2024. évi növekedését 2,8 %-ra becsüli. A Bizottság becslései szerint a nettó kiadások növekedési rátája alacsonyabb volt az elért eredményekről szóló éves jelentésben foglaltaknál. A Bizottság számításai és a nemzeti hatóságok becslései

([9]) Az elért eredményekről szóló 2025. évi jelentések a következő internetcímen érhetők el: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en

([10]) A Tanács ajánlása (2025. július 8.) a nettó kiadásoknak a Tanács által az (EU) 2024/1263 rendelet alapján meghatározott maximális növekedési rátájától való eltérés Csehország számára történő engedélyezéséről (A nemzeti mentesítési rendelkezés aktiválása) (HL C, C/2025/3962, 2025.8.20., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3962/oj).

([11]) Eurostat – Euromutatók, 2025.4.22.

közötti különbség annak tudható be, hogy a 2023. évi egyszeri kiadások Bizottság általi elszámolása magasabb alapot eredményezett 2024-re, valamint a Csehország és a Bizottság módszerei közötti eltérések miatti diszkrecionális bevételi intézkedések is hatást gyakoroltak. A Bizottság becslései alapján a nemzeti és az uniós finanszírozású kiadásokat egyaránt magában foglaló költségvetési irányvonal ([12]) 2024-ben restriktív volt, a GDP 2,4 %-ának megfelelő mértékben.

(14) Az elért eredményekről szóló éves jelentés szerint a Csehország költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv 2025-ben a reál-GDP 2,0 %-os növekedésével számol, míg a HICP-infláció 2025-ben várhatóan 2,3 % lesz. A Bizottság 2025. tavaszi előrejelzése szerint a reál-GDP 2025-ben 1,9 %-kal, 2026-ban pedig 2,1 %-kal nő, a HICP-infláció pedig 2025-ben 2,2 %, 2026-ban pedig 2,0 % lesz.

(15) Az elért eredményekről szóló éves jelentés szerint az államháztartási hiány 2025-ben várhatóan a GDP 2,2 %-ának megfelelő szinten marad, míg a GDP-arányos államadósság 2025 végére 44,5 %-ra nő. Ezek a fejlemények azt jelentik, hogy a nettó kiadások 2025-ben 3,3 %-kal nőnek. A Bizottság 2025. tavaszi előrejelzése 2025-re a GDP 2,3 %-ának megfelelő államháztartási hiánnyal számol. A Bizottság számításai szerint ezek a fejlemények 2025 vonatkozásában a nettó kiadások 4,0 %-os növekedésének felelnek meg. Ezek az előrejelzések azért tartalmaznak magasabb értékeket a nettó kiadások növekedésére vonatkozóan, mint az elért eredményekről szóló éves jelentés, mivel a Bizottság alacsonyabb értéket jelzett előre az uniós programok 2025. évi nemzeti társfinanszírozására vonatkozóan, és csekélyebb összegű egyszeri kiadásokat számolt el 2025-re. A Bizottság becslései alapján a nemzeti és az uniós finanszírozású kiadásokat egyaránt magában foglaló költségvetési irányvonal 2025-ben várhatóan nagyjából semleges lesz. A GDP-arányos államadósság 2025 végére várhatóan 44,5 %-ra nő. A GDP-arányos államadósság 2025. évi növekedése főként a negatív államháztartási egyenleget tükrözi, amelyet a nominális GDP növekedése részben ellensúlyoz.

(16) A Bizottság 2025. tavaszi előrejelzése szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott államháztartási kiadások nagysága 2025-ben a GDP 0,6 %-a lesz, szemben a 2024. évi 0,4 %-kal. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásaival finanszírozott kiadások magas színvonalú beruházásokat és termelékenységnövelő reformokat tesznek lehetővé anélkül, hogy közvetlen hatást gyakorolnának Csehország államháztartási egyenlegére vagy államadósságára.

(17) Csehország védelmi célú államháztartási kiadásai 2021-ben a GDP 0,9 %-át, 2022-ben a GDP 1,0 %-át, 2023-ban pedig a GDP 1,2 %-át tették ki ([13]). A Bizottság 2025. tavaszi előrejelzése szerint a védelmi kiadások 2024-ben és 2025-ben egyaránt a GDP 1,3 %-át teszik ki. Ez 2021-hez képest GDP-arányosan 0,4 százalékpontos növekedésnek felel meg. A nemzeti mentesítési rendelkezés aktiválása által érintett időszak (2025–2028) lehetővé teszi Csehország számára, hogy felülvizsgálja a kormányzati kiadások prioritási sorrendjét vagy növelje az államháztartási bevételeket annak érdekében, hogy a védelmi kiadások tartós megemelése középtávon ne veszélyeztesse a költségvetési fenntarthatóságot.

(18) A Bizottság 2025. tavaszi előrejelzése szerint Csehországban a nettó kiadások 2025-ben várhatóan 4,0 %-kal, 2024-ben és 2025-ben pedig összesen szintén 4,0 %-kal nőnek. A Bizottság 2025. tavaszi előrejelzése alapján Csehország nettó kiadásainak növekedése 2025-ben várhatóan az ajánlott maximális növekedési ráta alatt lesz éves szinten, valamint a 2024. és 2025. évet együtt vizsgálva egyaránt.

(19) Az elért eredményekről szóló éves jelentés nem tartalmaz a 2025 utáni időszakra vonatkozó költségvetési előrejelzéseket. Az előrejelzés zárónapján ismert szakpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2025. tavaszi előrejelzése 2026-ra a GDP 2,2 %-ának megfelelő államháztartási hiányt valószínűsít. Ezek a fejlemények azt jelentik, hogy a nettó kiadások 2026-ban 4,8 %-kal nőnek. A Bizottság becslései alapján a nemzeti és az uniós finanszírozású kiadásokat egyaránt magában foglaló költségvetési irányvonal 2026-ban nagyjából semleges lesz. A GDP-arányos államadósság a Bizottság szerint 2026 végére várhatóan 45,4 %-ra nő. A GDP-arányos államadósság 2026. évi növekedése főként a negatív államháztartási egyenleget tükrözi, amelyet a nominális GDP növekedése részben ellensúlyoz.

([12]) A költségvetési irányvonal az államháztartás mögöttes költségvetési pozíciójában bekövetkezett éves változás mérőszáma. Mind a nemzeti finanszírozású, mind az uniós költségvetésből finanszírozott költségvetési politikákból eredő gazdasági impulzus értékelésére irányul. A költségvetési irányvonal i. a középtávú potenciális növekedés és ii. a diszkrecionális bevételi intézkedéseket nem tartalmazó elsődleges kiadások változása közötti különbözetként mérhető, de az elsődleges kiadások tartalmazzák a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások (grants) által finanszírozott kiadásokat.

([13]) Eurostat, government expenditure by classification of functions of government (COFOG) (Kormányzati kiadások a kormányzati funkciók osztályozása (COFOG) szerint). A COFOG és a NATO fogalommeghatározásai közötti módszertani különbségek miatt a COFOG meghatározásán alapuló kiadások eltérhetnek a NATO meghatározásán alapuló kiadásoktól.

A legjelentősebb szakpolitikai kihívások

(20) Az adó- és szociális ellátórendszer súlyos terhet ró az alacsony jövedelműekre. A magas (nem levonható) egészségügyi és társadalombiztosítási járulékok, valamint a jövedelem növekedésével csökkenő ellátások miatt az alacsony jövedelműeknek gyakran csak kevés vagy semmilyen pénzügyi előnye nem származik a munkavállalásból. Az átlagkereset 50 %-át kereső, gyermektelen, egyedülálló munkavállalók esetében a munkát terhelő adóék – vagyis a munkavállalók nettó fizetése és a munkáltatók költségei közötti különbség – Csehországban az egyik legnagyobb az EU-n belül, és immár több mint tíz éve folyamatosan növekszik. Csehországban az inaktivitási és a munkanélküliségi csapda (a munkaerőpiacra belépők adóztatása) meghaladja az uniós átlagot, ami visszatartja az alacsony jövedelmű és a részmunkaidős munkavállalókat a munkavállalástól. Ha az alacsony jövedelműek terheinek csökkentése érdekében kiigazítanák a munkát terhelő adókat, e háztartásokból több ember jelenne meg a munkaerőpiacon, akik így informális vagy bizonytalan munkafeltételekről formális és tipikus foglalkoztatásra válthatnának. Mindezt a kihasználatlan környezetvédelmi és ingatlanadózási eszközök fokozottabb alkalmazásával ötvözve növekedésbarátabbá lehetne tenni az adórendszert.

(21) Csehország GDP-hez viszonyított teljes adóbevétele 2023-ban jelentősen elmaradt az uniós átlagtól (34 %, szemben a 39 %-os uniós átlaggal). A növekedést kevésbé hátráltató adók arányának növelése a gazdasági növekedés és a költségvetési fenntarthatóság támogatásának egyik lehetősége. A rendszeres ingatlanadók a növekedést legkevésbé hátráltató adók közé tartoznak, de a rendszeres ingatlanadókból származó bevétel nagyon alacsony, a GDP-arányosan mindössze 0,2 % (szemben az uniós átlaggal, amely a GDP 0,9 %-a volt 2023-ban). A GDP-arányos rendszeres ingatlanadók 2024. évi és az elkövetkező években várható csekély növekedése ellenére az épületeket és lakásokat terhelő rendszeres ingatlanadók rendszere továbbra is az ingatlanok méretén alapul, ami az azonos értékű ingatlanok egyenlőtlen adóztatásához vezet, és azt eredményezi, hogy az adózás nem az ingatlanértékkel összhangban alakul. A piaci értékhez igazodó ingatlanértéken alapuló ingatlanadó-rendszer bevezetésével Csehországnak lehetősége nyílna rendszeresen naprakésszé tenni az ingatlanértékeket. Mindez az alacsony jövedelmű háztartások védelmére szolgáló elemekkel ötvözve növelné az adó hatékonyságát, mivel az ingatlanárak növekedésének mérséklésére és a meglévő lakásállomány legproduktívabb hasznosítására irányuló eszközként is működhetne. Egyúttal megfizethetőbbé tenné a lakhatást, és javítaná az emberek munkavállalási mobilitását, ezzel előmozdítva a gazdasági növekedést és tovább növelve a rendszeres ingatlanadókból származó bevételeket. 2024-ben átlagosan mintegy 80 %-kal nőttek az ingatlanadó-mértékek. Emellett kiterjesztették az önkormányzatok azon lehetőségét, hogy az adóbevételeket kiigazítsák, mégpedig együtthatók alkalmazása révén, valamint az adómértékek inflációhoz igazított, nem pedig az ingatlanértékek változásaihoz kapcsolódó indexálásával.

(22) Csehország strukturális költségvetési egyenlege a 2014 és 2019 közötti időszak átlagosan egyensúlyközeli értékéről 2024-ben - 1,7 %-ra csökkent. Ez olyan tartós intézkedéseknek tudható be, mint a személyi jövedelemadó csökkentése, a nyugdíjak emelése és a védelmi kiadások növelése, amelyeket nem finanszírozott megfelelő bevételnövekedés. Csehország 2023-ban és 2024-ben jogszabályi reformokat fogadott el a nyugdíjakra vonatkozóan régóta fennálló országspecifikus ajánlás alapján. A reformok eredményeként a törvényes nyugdíjkorhatár 67 évre emelkedik 2056-ig, lassul az újonnan folyósított nyugdíjak növekedése, csökken a korengedményes nyugdíjazás maximális időtartama, és szigorodnak a korengedményes nyugdíjazásra való jogosultság feltételei. Ezen intézkedések hatására előreláthatólag emelkedik a tényleges nyugdíjbavonulási életkor, az állami nyugdíjkiadások növekedése pedig GDP-arányosan 1,9 százalékpontra korlátozódik hosszú távon ([14]). A közelmúltban elfogadott nyugdíjreformok teljes körű végrehajtása elősegítené az elöregedéssel kapcsolatos kiadási nyomás és az ebből eredően a költségvetés fenntarthatóságát fenyegető kockázatok enyhítését.

(23) A költségvetés fenntarthatósága továbbra is veszélyben van. 2025-től a dolgozó nyugdíjasok jogosultak társadalombiztosítási kedvezményre. Az öregségi nyugdíjat nem igénylő idősebb munkavállalók foglalkoztathatóságának támogatásával – a nyugdíjazás előtt állókat továbbdolgozásra motiváló tényezők költség-haszon elemzése alapján – tovább lehetne mérsékelni a költségvetési fenntarthatóságot fenyegető kockázatokat.

(24) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2026-ig végrehajtandó, egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. Ezek várhatóan segítenek hathatósan kezelni a releváns országspecifikus ajánlásokban azonosított kihívások mindegyikét vagy jelentős részét. A REPowerEU-fejezetet is tartalmazó helyreállítási és rezilienciaépítési terv e szoros időkereten belüli eredményes végrehajtása kulcsfontosságú ahhoz,

([14]) https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2022-2070_en.

hogy a zöld és a digitális átállás nyomán – a társadalmi méltányosság biztosítása mellett – javuljon Csehország hosszú távú versenyképessége. A NextGenerationEU – A 2026-ig tartó út című, 2025. június 4-én elfogadott bizottsági közlemény egyértelművé teszi az eszköz lezárására alkalmazandó ütemtervet, és annak érdekében, hogy 2026. augusztus 31-ig a lehető legtöbbet ki lehessen hozni a végrehajtásból, iránymutatást nyújt a tagállamoknak többek között arra vonatkozóan, hogy miként egyszerűsíthetik tovább helyreállítási és rezilienciaépítési terveiket, meghatározza, hogy milyen főbb lehetőségeket mérlegelhetnek azok felülvizsgálatakor, és hangsúlyozza, hogy az utolsó kifizetési kérelmek 2026-ban történő benyújtása előtt gondos közös tervezésre van szükség. Csehország már eredményeket ért el a helyreállítási és rezilienciaépítési tervében szereplő reformok és beruházások végrehajtása terén. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervben foglalt kötelezettségvállalások 2026 augusztusáig történő teljesítése szempontjából meghatározó jelentőséggel bír, hogy Csehország – a vonatkozó kihívások kezelésével – felgyorsítsa a reformok és beruházások végrehajtását. A helyreállítási és rezilienciaépítési alapok felhasználását különösen visszafogja egyes végrehajtó szervek korlátozott igazgatási kapacitása. Ez különösen szembetűnő a nagyobb szakértelmet igénylő területeken, például a zöld és a digitális átállás terén. A felhasználást a nem kellően célzott vissza nem térítendő támogatás mellett a pénzügyi eszközök csekély mértékű és nem hatékony igénybevétele is korlátozza. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv sikeres végrehajtásához alapvető fontosságú a helyi és regionális hatóságok, a szociális partnerek, a civil társadalom szereplői és más releváns érdekelt felek szisztematikus bevonása a széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.

(25) Csehországban felgyorsult a kohéziós politikai programok, azaz az Európai Regionális Fejlesztési Alapból (ERFA), az Igazságos Átmenet Alapból (IÁA), az Európai Szociális Alap Pluszból (ESZA+) és a Kohéziós Alapból (KA) nyújtott támogatásokból finanszírozott programok végrehajtása. Továbbra is törekedni kell a programok gyors végrehajtására, ugyanakkor ügyelni kell a gyakorlati hatásuk maximalizálására is. Csehország a kohéziós politikai programjai keretében már jelenleg is tesz lépéseket a versenyképesség javítása és a növekedés fellendítése – és ezzel egyidejűleg a társadalmi kohézió fokozása – érdekében. Ugyanakkor Csehország továbbra is kihívásokkal küzd többek között az innovációs potenciáljának – egyebek mellett a kritikus technológiákba való beruházás révén történő – növelésével, továbbá a lakhatás, valamint a készséghiány és a strukturális munkaerőhiány terén egyre növekvő nyomással összefüggésben. Az (EU) 2021/1060 rendelet 18. cikkével összhangban Csehországnak a kohéziós politikai alapok félidős felülvizsgálatának részeként felül kell vizsgálnia az egyes programokat, figyelembe véve többek között a 2024. évi országspecifikus ajánlásokban azonosított kihívásokat. A Bizottság 2025. április 1-jén elfogadott javaslata ([15]) értelmében 2025. március 31. utánra tolódott az a határidő, amelyen belül az egyes programok tekintetében esedékes félidős felülvizsgálat eredményeinek értékelését be kell nyújtani. A javaslat emellett rugalmassági mechanizmusokat biztosít a programok végrehajtásának felgyorsításához, továbbá ösztönzőket ad a tagállamoknak ahhoz, hogy kohéziós politikai forrásokat különítsenek el öt, uniós szinten kiemelt stratégiai területre – nevezetesen a stratégiai technológiai versenyképességre, a védelemre, a lakhatásra, a vízgazdálkodás rezilienciájára és az energetikai átállásra –, valamint a kiemelt ágazatokban a készségekbe történő beruházásokra, továbbra is a legkiszolgáltatottabb helyzetben lévő személyekre összpontosítva az ESZA+ programokban.

(26) A Stratégiai Technológiák Európai Platformja (STEP) lehetőséget kínál az egyik legfontosabb uniós stratégiai prioritásba történő beruházásra, és ezáltal az EU versenyképességének fokozására. A STEP végrehajtása 11 meglévő uniós alap keretében valósul meg. A tagállamok az InvestEU programhoz is hozzájárulhatnak a kiemelt területeken megvalósuló beruházások támogatása céljából. Csehország optimális módon élhetne az ezen kezdeményezések nyújtotta lehetőségekkel a kritikus technológiák – többek között a tiszta és erőforrás-hatékony technológiák – fejlesztésének vagy gyártásának támogatására.

(27) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv és más uniós alapok által kezelt gazdasági és társadalmi kihívásokon túlmenően Csehországnak ténylegesen kezelnie kell a fennmaradó kihívásokat a dekarbonizáció, a közigazgatás, az üzleti környezet, valamint a készségek és az oktatás terén.

(28) Csehország a közszolgálata működésének javítása érdekében jelentős közszolgálati reformokat indított, többek között módosította a közszolgálati törvényeket nemzeti és regionális szinten egyaránt, hogy a hivatali időre vonatkozó korlátozásokat vezessen be a vezető tisztségek esetében, és rugalmasabbá tegye a munkaerő-felvételt. Ugyanakkor továbbra is rendszerszintű kihívások állnak fenn a képzett szakemberek bevonzása, megtartása és fejlesztése terén, különösen a szakértői, vezetői és digitális szerepköröknél. A széttagolt emberierőforrás-gazdálkodás és a viszonylag alacsony közszektorbeli bérek aláássák a közigazgatás munkáltatói versenyképességét. A reformok lehetséges hatását eddig nem kísérték kellő figyelemmel, és a korlátozott adatok miatt nehéz nyomon követni a haladást. A cseh közigazgatás tehetségek bevonzására, megtartására és fejlesztésére való képességének erősítése döntő fontosságú a hatékonyság és a szolgáltatási színvonal növeléséhez, ezáltal pedig a versenyképesség és a gazdasági fejlődés fokozásához.

(29) Noha a közszektor teljesítménye viszonylag stabil maradt, a stratégiai tervezés, a szervezeti egységek közötti koordináció és a tényeken alapuló szakpolitikai döntéshozatal hiányosságai továbbra is befolyásolják a szakpolitikák színvonalát és koherenciáját. A hosszú távú beruházási tervezés átfogó keretének hiánya aláássa a szakpolitikák végrehajtását és hatását. A stratégiai irányítás erősítésével és a szervezeti egységek elszigeteltségének csökkentésével javulna a szakpolitikák következetessége és megvalósítása.

([15]) Javaslat – AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS RENDELETE az (EU) 2021/1058 és az (EU) 2021/1056 rendeletnek a félidős felülvizsgálat keretében egyes stratégiai kihívások kezelésére irányuló egyedi intézkedések tekintetében történő módosításáról – COM (2025) 123 final.

(30) A versenyképességi iránytűben meghatározottak szerint valamennyi uniós, nemzeti és helyi intézménynek komoly erőfeszítéseket kell tennie a szabályok egyszerűsítése és az adminisztratív eljárások felgyorsítása érdekében. A Bizottság ambiciózus célokat tűzött ki e tekintetben: ezek szerint legalább 25 %-kal – a kkv-k esetében pedig legalább 35 %-kal – kell csökkenteni az adminisztratív terheket. A Bizottság továbbá új eszközöket hozott létre e célok elérése érdekében, ideértve a meglévő uniós jogszabályok szisztematikus stressztesztjét és az érdekelt felekkel folytatott párbeszéd javítását. E törekvés jegyében Csehországnak is lépéseket kell tennie. A vállalkozások 72 %-a úgy véli, hogy az adminisztratív eljárások összetettsége problémát jelent csehországi üzleti tevékenységük szempontjából ([16]).

(31) A közigazgatás végrehajtási kapacitása terén továbbra is vannak kihívások. Bizonyos folyamatok, például a területrendezés, továbbra is összetettek és lassúak, ezzel jelentős korlátozó tényezővé válnak az üzleti környezetre, a versenyképességre és a gazdasági fejlődésre nézve. Ezek a fő okai annak, hogy Csehországban volt a hetedik legkisebb a kiadott engedélyek alapján egy főre jutó építési terület az EU-n belül 2023-ban. Visszafogják a vállalkozásokat azáltal, hogy lelassítják a kereskedelmi fejlesztéseket és növelik azok költségeit, lassítják a nagy sebességű digitális infrastruktúra kiépítését, az energetikai infrastruktúra lassú korszerűsítése miatt növelik az energiaköltségeket, és a megfizethető lakhatás kínálatának elégtelensége miatt csökkentik a munkaerő mobilitását. A lakhatás megfizethetőségét tovább rontják a nem optimális adókedvezmények, amelyek nem ösztönöznek földhasználatra, az építkezés helyett a lakásvásárlást támogatják, és a rövid távú bérlést részesítik előnyben a hosszú távú bérléssel szemben. A területrendezési szabályok különösen nagy terhet rónak a nagyvárosokra, ahol a városfejlesztési terv frissítése akár több mint egy évtizedet is igénybe vehet. A folyamat felgyorsítása érdekében reformra van szükség, különösen a hatáskörök kiigazításával, valamint a kis és a nagy építési területekre vonatkozó tervezési követelmények megkülönböztetésével. Ilyen intézkedésekkel jelentősen fokozható a hatékonyság és a reagálóképesség a városfejlesztés terén. Ami az engedélyezést illeti, noha volt haladás a jogi keret és – bizonyos mértékig – a digitalizáció terén, a pozitív hatások még nem érzékelhetők a gyakorlatban. A digitalizáció további fokozása, valamint az építési irodák kapacitásának és irányításának további fejlesztése elősegítheti e folyamat felgyorsítását.

(32) Csehországban a települési önkormányzatiság széttagoltsága komoly kihívást jelent a versenyképesség szempontjából, mivel korlátozza az igazgatás hatékonyságát és az uniós finanszírozás eredményes felhasználását, különösen a kistelepülések és a helyi érdekelt felek esetében. Noha a települések közösségeire vonatkozó új jogi keret ad némi mozgásteret megosztott szolgáltatások és személyzet biztosítására, ennek elterjedtsége eddig nagyon korlátozott. A települések közötti együttműködés erősítése – többek között a települések közösségeire vonatkozó új jogi keret elterjedésének növelése révén –, a közbeszerzési gyakorlatok szakszerűbbé tétele és a kedvezményezettek (projektmenedzserek, közös szolgáltatási platformok és iránymutatás révén) nagyobb támogatásban való részesítése növelné a helyi közigazgatás kapacitását és eredményességét, valamint fokozná a regionális kohéziót.

(33) Csehország a versenyképesség fokozása terén kiaknázatlan potenciállal rendelkezik, különösen a strukturális problémákkal szembesülő régiókban. A versenyképesség csökkenése különösen szembetűnő a strukturálisan érintett régiókban (Karlovarský, Ústecký és Moravskoslezský régió), ahol a fiatalok nettó kiáramlásában nyilvánult meg. Hiányzik a tényleges támogatás az említett régiók közigazgatási kapacitásának kiépítéséhez.

(34) A cseh háztartások megtakarítási rátája magasabb az uniós átlagnál, a készpénz és a betétek pedig a háztartások eszközeinek 42,7 %-át teszik ki, ami szintén meghaladja az uniós átlagot. Ha sikerülne a tőkepiacokon keresztül mozgósítani ezeket az eszközöket a gazdaság égetően szükséges dekarbonizációjának és digitalizációjának finanszírozásához, azzal további forrásokat lehetne felszabadítani azon vállalkozások számára, amelyek főként belső vállalati finanszírozás és banki hitelezés útján jutnak forrásokhoz. Az üzleti finanszírozási források szerkezetén belül a tőzsdei részvények és kötvények jelenlegi részarányának (6,6 %) növelésével jelentősen fellendülne Csehország versenyképessége, és mérséklődne az inflációnak a háztartások megtakarításaira kifejtett hatása.

(35) A közfinanszírozás igénybevétele továbbra is kulcsfontosságú a magánfinanszírozás mozgósításához a versenyképesség támogatása érdekében. Csehországban még mindig alacsony a pénzügyi eszközök – például a Kohéziós Alapból támogatott, rulírozó eszközök – igénybevételének aránya (2,36 %, szemben a 9 %-os uniós átlaggal). Emellett a pénzügyi eszközök Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében történő végrehajtása kapcsán szerzett tapasztalatokból kiderült, hogy jelentős mozgástér van ezen eszközök felhasználásának javítására és kiterjesztésére a cseh gazdaságon belüli magánberuházások ösztönzése és a vissza nem térítendő támogatásról való átállás előmozdítása érdekében. A Nemzeti Fejlesztési Bank azonban továbbra sem teljesíti ki a benne rejlő potenciált a működésében, mivel uniós társaihoz képest pénzügyi ereje korlátozott, igazgatási kapacitása pedig elégtelen. A Nemzeti Fejlesztési Bank erősítésével kiaknázható lenne a potenciálja a piac nem megfelelő működésének és a kockázati tőke hiányának orvoslására az innováció élénkítése érdekében, a magántulajdonú pénzügyi intézmények kiszorítása nélkül.

([16]) „Businesses" attitudes towards corruption in the EU" („A vállalkozások korrupcióhoz való hozzáállása az EU-ban"), Eurobarométer gyorsjelentés (2024. április).

(36) A kivált és induló innovatív vállalkozások üzleti ökoszisztémájának – ezen belül a vállalkozások alapításának, bővítésének és terjeszkedésének – a támogatása továbbra is döntő fontosságú a növekedés és az innováció felgyorsításához. Az induló innovatív vállalkozások továbbra is kihívásokkal küzdenek, mivel nehézségekbe ütköznek a finanszírozáshoz jutás terén, emellett a szakképzett munkaerő hiányával és a bürokrácia bonyolultságával szembesülnek. A cseh vállalkozások továbbra is az igazgatási folyamatok bonyolultságát említik az üzleti tevékenységük egyik jelentős akadályaként (72 %, szemben a 66 %-os uniós átlaggal), köztük azok az induló innovatív vállalkozások is, amelyek azért nem alkalmaznak munkavállalói részvényopciós programot, mert a keret nem felel meg a vállalkozások valós igényeinek. Az innovatív cseh vállalkozások vonzerejének és versenyképességének javítása érdekében hasznos lenne növelni az induló innovatív (startup) és a kivált vállalkozások (spin-off) támogatását finanszírozási források felszabadításával, a szakképzett munkavállalók számára vonzóbbá tételükkel és az adminisztratív terhek csökkentésével, különösen a munkavállalói részvényopciókra vonatkozó keret optimalizálása révén.

(37) Csehország innovációs teljesítményét továbbra is hátráltatja, hogy nem hatékony a technológia- és a tudástranszfer, valamint gyenge a tudományos és az üzleti élet közötti kapcsolatrendszer. A vállalkozások által finanszírozott kutatásra és fejlesztésre fordított közkiadások még mindig csak az uniós átlag megközelítőleg felét teszik ki (a GDP 0,024 %-a, szemben a 0,050 %-os uniós átlaggal), a közelmúltban pedig visszaestek, ami arra utal, hogy csekély mértékű a tudományos és az üzleti élet közötti együttműködés, és az együttműködést ösztönző feltételek is gyengék. Ez súlyosan érinti a kutatási eredmények gazdaságba való átvitelét, és korlátozza Csehország innovációs kapacitását. Ez megmutatkozik például a szabadalmi bejelentések alacsony arányában, amely jóval elmarad az uniós átlagtól (2022-ben a Szabadalmi Együttműködési Szerződés alapján benyújtott szabadalmi bejelentéseknek az egymilliárd eurónyi GDP-re vetített száma 0,7 volt, míg az uniós átlag 2,8). A csehországi technológiatranszfer strukturális javítására és megerősítésére irányuló, kifejezetten a technológiatranszfer hatékonyabbá tételére és a spin-off vállalkozások létrehozásának megkönnyítését célzó intézkedések segíthetnek e kihívás leküzdésében.

(38) Van még lehetőség az innovatív vállalkozásoknak nyújtott állami támogatás szervezésének javítására. A következetesen K+F-tevékenységeket folytató vállalatok mindössze egyharmada vesz igénybe közvetett állami támogatást K+F-adókedvezmények formájában, és még kevesebb kis- és fiatal vállalkozás él ezekkel az adókedvezményekkel. Az ennek javítására irányuló fellépést olyan intézkedésekkel kell ötvözni, amelyek vonzóbbá teszik a K+F-kiadások adóalapból történő levonását a vállalatok számára, és csökkentik a bürokráciát.

(39) Az Ukrajna elleni orosz invázió kezdete óta Csehország a földgázellátása diverzifikálásával leküzdötte az Oroszországból származó fosszilis tüzelőanyagok behozatalától való jelentős függőségét. Mindazonáltal Csehország továbbra is nagymértékben függ az importált fosszilis tüzelőanyagoktól: 2023-ban a szén, az olaj és a gáz tette ki energiaszerkezetének 28,7 %-át, 25 %-át, illetve 15 %-át. Emellett a közlekedési ágazat felelős a végsőenergia-fogyasztás legnagyobb részéért (a teljes energiafogyasztás 30,9 %-a), majd a háztartások és az ipar energiafogyasztása (28,2 %, illetve 26,2 %) következik. Az ország az e tüzelőanyagoktól való jelentős függősége miatt hirtelen áremelkedéseknek van kitéve, ami jelentős negatív hatást gyakorol a háztartásokra és az energiaigényes iparágakra. A fosszilis tüzelőanyagoktól való függőség csökkentéséhez alapvető fontosságú a megújuló energiaforrások elterjedésének felgyorsítása, különös figyelmet fordítva a nagy léptékű megújulóenergia-termelésre. A fűtési ágazat és az ipar dekabornizációjára irányuló beruházások felgyorsítása ugyancsak kulcsfontosságú tényező.

(40) Csehország egy ideje dolgozik a megújuló energiaforrások bevezetését szabályozó jogszabályi keret reformján, de további ösztönző feltételekre és jelentős beruházásra van szükség a piac stabilizálásához és kiszámíthatóvá tételéhez. Ezzel további magánberuházásokat lehetne bevonzani a megújuló energiaforrások terén. Csehországban még mindig nagyon szűk körűek a megújulóenergia-aukciók és az energiavásárlási megállapodások alkalmazása, az első vállalati megállapodás 2021-ben született. Energiaaukciók indításával és hosszú távú szerződések kialakításával lehetővé lehetne tenni a nagyobb léptékű megújulóenergia-projektek hagyományos támogatási rendszereken túlmutató növekedését, és az energiaigényes iparágak dekarbonizálására is lehetőségeket lehetne teremteni.

(41) Csehország elosztóhálózatának kapacitása korlátozott, és a hálózat korszerűsítésre szorul, ami továbbra is visszafogja a megújuló energiaforrásokba történő beruházások gyors megvalósítását és ütemét. Noha Csehország a közelmúltban reformokat fogadott el a csatlakozási sorok lerövidítése és az átláthatóság növelése céljából, a beruházások továbbra is elmaradnak az új megújuló energiaforrások csatlakoztatásához, a fokozott villamosításhoz, a fenntartható mobilitás fejlesztéséhez, valamint a fosszilis tüzelőanyagoktól mentes rugalmassági szolgáltatások – például az energiatároló rendszerek – javításához és az intelligens mérőórák fejlesztéséhez szükséges szinttől. A villamosenergia-adatközpont energiamegosztási műveleteket indított. Az utolsó szakaszban, amikor lehetővé válik a rugalmassági szolgáltatások nyújtása, viszont késedelmek merültek fel a végrehajtás során.

(42) Csehország energiaintenzitása a legmagasabbak közé tartozik az Unióban, tehát érdemes lenne mélyfelújítások megcélzásával növelnie az energiamegtakarítást. A jelenlegi felújítástámogatási programok ellenére az épületek végsőenergia-fogyasztása még mindig magas, különösen a középületek esetében. Ez részben annak tudható be, hogy a villamosenergia- és a gázár egymáshoz viszonyított aránya magas, ami ösztönzi a gáz fűtési célú felhasználását, és

visszafogja a hőszivattyúkra és a villamosításra való átállást. A fűtési ágazat dekarbonizációjára, valamint a megújuló energiával történő fűtés és hűtés támogatására irányuló intézkedések fokozásával ösztönözhető lenne a tiszta technológiák (például hőszivattyúk) előállítása Csehországban. Innovatív pénzügyi eszközök – például energiahatékonyság-alapú szerződések – alkalmazásával fel lehetne gyorsítani a középületek felújításának lassú ütemét, és meg lehetne alapozni Csehország arra irányuló intézkedéseit, hogy elérje az épületek energiafogyasztásának a 2020-as szinthez képest 8 %-kal történő csökkentésére vonatkozó 2030-as célját.

(43) A versenyképességet és a termelékenységet rontja a munkaerőhiány. Csehország növelhetné a kisgyermekes nők foglalkoztatási rátáját, mivel az évekkel a szülést követően foglalkoztatott nők alacsony arányára. Bár 2024-ben az inaktív házastársnak nyújtott adójóváírás a legfeljebb 3 éves gyermekeket gondozó személyekre korlátozódott, az adó- és szociális ellátórendszer továbbra is visszatartja az alacsonyabb jövedelmű szülőket – különösen az anyákat – a munkába való visszatéréstől. A nem dolgozó házastársak után az adóalapból levonható magas összegek és a családi ellátások, amelyek arra ösztönzik a kevesebbet kereső szülőt, hogy hosszú szabadságot vegyen igénybe, visszatartják a szülőket, különösen az anyákat a munkavállalástól vagy a munkakereséstől. A második keresők jövedelmének adóztatása 2023-ban meghaladta az uniós átlagot, és az azonos bérszinten az egyedülállókra vonatkozó adóéket. Az alacsonyabb keresetű szülő munkavállalásra vagy munkakeresésre ösztönzésével a társadalombiztosítási alapok és összességében véve az államháztartás támogatására fordítható bevétel is növelhető lenne.

(44) A nők – különösen a kisgyermekesek – munkaerőpiaci aránya a kisgyermekkori nevelés és gondozás, valamint a tartós ápolási-gondozási szolgáltatások hiánya miatt is korlátozott. A négy év alatti gyermekek szülei nehezen tudják megoldani a gyermekgondozást, ami visszatartja a kevesebbet kereső szülőt a munkavállalástól. A nemek közötti foglalkoztatási különbség a 25 és 34 év közötti nők körében 36,1 százalékpont volt 2024-ben (szemben a 25,2 százalékpontos uniós átlaggal), tehát a foglalkoztatott nők száma Csehország közel 67 000-rel elmaradt a nemek közötti foglalkoztatási különbség uniós átlagától.

(45) A munkaerőhiány és a strukturális munkaerőhiány továbbra is sürgető kihívást jelent, ami akadályozza a cseh gazdaság versenyképességét. E kihívások tekintetében előrelépést lehetne tenni a munkahelyváltás megkönnyítésével, többem között olyan intézkedések révén, mint a lakhatás megfizethetőbbé tétele vagy a szabályozott szakmák megreformálása a szakmai képesítés jelentős akadályainak csökkentése érdekében. Emellett uniós szinten Csehországban a legmagasabb az ukrajnai lakóhelyüket elhagyni kényszerült, ideiglenes védelemben részesülő személyek egy főre jutó beáramlása. A lakóhelyüket elhagyni kényszerült ukránok több mint 50 %-a alacsonyabb képzettséget igénylő munkakörben dolgozik, mint Ukrajnában, és a beszámolók szerint egyértelmű akadályt jelent a nyelvismeret. Továbbá mintegy 30 %-uk a szakképesítés elismerését hozta fel a jobb álláshoz jutás akadályaként. A külföldi szakképesítések elismerésére vonatkozó eljárás egyszerűsítése és az alulreprezentált csoportok, köztük az ukrajnai lakóhelyüket elhagyni kényszerült, ideiglenes védelemben részesülők és a romák munkaerőpiaci részvételének növelése enyhítheti a munkaerőpiac feszességét.

(46) A felsőoktatásban részt vevők és a felsőfokú végzettséget szerzők száma csökken, ami súlyosbítja a szakképzett munkaerő hiányát. A 25–34 évesek körében a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya 2021 óta folyamatosan csökken, és az EU-n belül a negyedik legalacsonyabb (33,5 %, szemben a 44,2 %-os uniós átlaggal), messze elmaradva a 45 %-os uniós célértéktől. 2016 és 2021 között a beiratkozott hallgatók száma 11,6 %-kal csökkent, a lemorzsolódók aránya pedig továbbra is tartósan magas.

(47) A lemorzsolódók nagy aránya, különösen a természettudományok, a technológia, a műszaki tudományok és a matematika (STEM) területén, valamint a STEM-programokba való beiratkozás 2017 óta tartó csökkenése rendszerszintű kihívásokat mutat. 2022-ben ezer, STEM-területen végzett, 20–29 év közötti hallgatóból mindössze 11,9 volt nő, ami elmarad a 15,1-es uniós átlagtól. Többek között a hallgatóknak nyújtott megfelelő pályaorientáció és pénzügyi támogatás hiánya miatt olyan magas a lemorzsolódók aránya a cseh felsőoktatási intézményekben.

(48) Csehországban hiány van gimnáziumokból, és a tanulóknak szűk a mozgástere az általános képzési és a szakoktatási útvonalak közötti váltásra, ami korlátozza a lehetőségeiket arra, hogy sikeres folytassanak felsőfokú tanulmányokat. Noha az elmúlt 30 évben jelentősen nőtt a tanulók érdeklődése a felsőfokú végzettség szerzése iránt, a gimnáziumok száma nem tartott lépést a kereslettel. A gimnáziumok hiánya arra készteti a tanulókat, hogy kevésbé versenyképes szakiskolákba iratkozzanak be, ami korai szakosodáshoz vezet. Noha a szakképzésben végzők kétharmada folytatja tanulmányait a felsőoktatásban, sikerességi arányuk elmarad a gimnáziumból érkező hallgatókétól, ami hozzájárul a felsőfokú végzettséggel rendelkezők következetesen alacsony arányához. E kihívások kezelése érdekében

Csehország a közelmúltban bejelentette, hogy intézkedéseket hoz az általános és szaktárgyakat ötvöző új útvonalak kialakítására, és arra törekszik, hogy a munkaerőpiaci igényekhez igazodva korszerűsítse a szakképzési programokat. A középfokú végzettséggel rendelkezők munkaerőpiacra való jobb felkészítése és a felsőoktatásba való átmenetük támogatása érdekében a további javító intézkedések a következő területekre irányulhatnának: i. a munkaalapú tanulási lehetőségek bővítése, ii. az iskolából a munka világába való átmenet megkönnyítése, iii. a tanulók lehetőségeinek javítása az általános képzés és a szakmai középfokú oktatás közötti váltásra, iv. a gimnáziumok kapacitásának növelése, valamint v. a felsőoktatáshoz való hozzáférés diverzifikálása és bővítése,

AJÁNLJA, hogy Csehország 2025-ben és 2026-ban hozzon intézkedéseket a következők szerint:

1. Az Európai Tanács 2025. március 6-i következtetéseivel összhangban – az adósságfenntarthatóság biztosítása mellett – összességében növelje a védelmi és biztonsági kiadásokat és fokozza az általános védelmi készültséget. Igazodjon a Tanács által a nettó kiadásokra vonatkozóan 2025. január 21-én ajánlott maximális növekedési rátákhoz, egyúttal éljen a nemzeti mentesítési rendelkezés alapján a védelmi kiadások növelése érdekében biztosított engedménnyel. Csökkentse az alacsony jövedelműekre rótt adóterhet. Növelje a rendszeres ingatlanadókból származó bevételeket. Javítsa a nyugdíjazás előtt állók további munkavállalását ösztönző feltételeket.

2. Tekintettel az (EU) 2021/241 rendelet szerinti reformok és beruházások időszerű végrehajtására alkalmazandó határidőkre, gyorsítsa fel a REPowerEU-fejezetet is magában foglaló helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtását. Gyorsítsa fel a kohéziós politikai programok (ERFA, IÁA, ESZA+, KA) végrehajtását, adott esetben építve a félidős felülvizsgálat által kínált lehetőségekre. A versenyképesség javítása érdekében optimálisan vegye igénybe az uniós eszközöket, többek között az InvestEU program és a Stratégiai Technológiák Európai Platformja által biztosított lehetőségeket.

3. Erősítse a cseh közigazgatás tehetségek bevonzására, megtartására és fejlesztésére való képességét, különösen az elemzési, vezetői és informatikai készségekkel rendelkezők bevonzása érdekében. Erősítse meg a stratégiai irányítási kapacitásokat a szakpolitikák közötti összhang javítása érdekében. Egyszerűsítse a várostervezést, és csökkentse az adminisztratív terheket a digitalizáció fokozásával, valamint az építési irodák kapacitásának és irányításának fejlesztésével. Ösztönözze és egyszerűsítse a települési önkormányzatok közötti együttműködést. Támogassa a közigazgatási kapacitás kiépítését, és a strukturálisan érintett régiókat célozza meg e támogatással.

4. Erősítse a tőkepiacokat, a vállalkozások nem banki finanszírozáshoz való hozzáférését, valamint a megtakarítási, befektetési és innovációs feltételeket azáltal, hogy előmozdítja a háztartások tőkepiaci befektetéseit, és fokozza a meglévő hosszú távú megtakarítási termékek eredményességét új hosszú távú befektetések mozgósítása terén. Ösztönözze az intézményi befektetők tőzsdei és tőzsdén nem jegyzett részvényekbe irányuló, valamint kockázati tőke és magántőke formájában eszközölt befektetéseit. Fokozza a pénzügyi eszközök alkalmazását, többek között erősítve a Nemzeti Fejlesztési Bank azon képességét, hogy magánfinanszírozást mozgósítson a versenyképesség fokozása és a gazdaság dekarbonizációjának előmozdítása érdekében. Támogassa startup vállalkozások és spin-off vállalkozások létrehozását, például a munkavállalói részvényopciós programok jogi szabályozásának javításával. Lendítse fel az innovációt, többek között a tudományos életből az üzleti életbe irányuló technológiatranszfer megkönnyítésével. Jobban aknázza ki a K+F-adókedvezményekben rejlő potenciált a magánszektorbeli innováció élénkítésére.

5. Csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való függőséget, különösen a közúti közlekedés, a fűtés és a villamosenergia-termelés terén. Biztosítson további ösztönző feltételeket nagy méretű megújulóenergia-kapacitások kiépítéséhez, különösen megújulóenergia-aukciók szervezésével és hosszú távú energiavásárlási megállapodások alkalmazásának előmozdításával. Növelje a villamosenergia-hálózatokba történő beruházást a fosszilis tüzelőanyagoktól mentes rugalmasság fokozása, valamint a közlekedési és az ipari folyamatok villamosításának lehetővé tétele érdekében. Gondoskodjon a villamosenergia-adatközpont teljes körű működőképességéről. Hozzon intézkedéseket az épületállomány – különösen a középületek – energiafogyasztásának és szén-dioxid-intenzitásának csökkentésére.

6. Csökkentse a szülőket a munkába való visszatéréstől visszatartó adókat és juttatásokat, és javítsa a gyermekgondozási és az ápolási-gondozási szolgáltatások nyújtását, hogy több nőt ösztönözzön a munkaerőpiacra való belépésre. Erősítse meg a gazdaság versenyképességét, és mérsékelje a munkaerőhiányt a strukturális munkaerőhiány kezelése, a külföldi szakképesítések elismerésének egyszerűsítése, valamint az alulreprezentált csoportok munkaerőpiaci részvételének növelése révén. Javítsa az oktatás eredményeit a felsőoktatásban való részvétel növelésével, a lemorzsolódók arányának

csökkentésével és a hallgatói támogatások fokozásával. Növelje a természettudományok, a technológia, a műszaki tudományok és a matematika területén tanulók és végzettek számát, különösen a nők körében. Bővítse az általános képzéshez való hozzáférést, tegye lehetővé a tanulóknak az általános képzés és a szakoktatás közötti váltást, és nyújtson több támogatást a hátrányos helyzetű iskoláknak és tanulóknak, köztük a romáknak is.

Kelt Brüsszelben, 2025. július 8-án.

a Tanács részéről

az elnök

S. LOSE